

e-mentor

DWUMIESIĘCZNIK SZKOŁY GŁÓWNEJ HANDLOWEJ W WARSZAWIE
WSPÓŁWYDAWCA: FUNDACJA PROMOCJI I AKREDYTACJ KIERUNKÓW EKONOMICZNYCH

2014, nr 3 (55)

S. Polcyn, A. Michniuk, *Popularyzacja lektur szkolnych na portalach społecznościowych na przykładzie strony „Kamienie na szaniec” na portalu Facebook*, „e-mentor” 2014, nr 3 (55), s. 31–37, DOI: 10.15219/em55.1106.

Popularyzacja lektur szkolnych na portalach społecznościowych na przykładzie strony **Kamienie na szaniec** na portalu Facebook

Sylwia
Polcyn

Anna
Michniuk

Artykuł prezentuje możliwości zastosowania w procesie kształcenia zakładanych na portalach społecznościowych stron fanowskich, które poświęcone są lekturom szkolnym. Lektury wśród uczniów zawsze budziły ambiwalentne uczucia. Jedni czytają je z ogromną przyjemnością, innym kojarzą się z obowiązkiem, przy czym druga grupa zazwyczaj przeważa. Może to się zmienić dzięki zastosowaniu nowych technologii i aplikacji, których na co dzień używają uczniowie. Korzystanie z możliwości, jakie daje internet, może urozmaicać lekcje oraz motywować uczniów do samodzielnego zapoznawania się z kanonem tekstów kultury. W artykule przedstawiono stronę poświęconą lekturze „Kamienie na szaniec” Aleksandra Kamińskiego oraz przykład zajęć prowadzonych z zastosowaniem portalu Facebook.

Lektury szkolne jako element kształcenia ogólnego

Jedną z głównych powinności szkoły oraz polskiego systemu edukacji rozumianego jako *jeden z najważniejszych filarów społecznego porządku*¹ jest kształcenie ogólne uczniów. Zdaniem W. Okonia kształcenie powinno służyć wytwarzaniu odpowiednich więzi społecznych pomiędzy jednostkami, klasami społecznymi i narodami. Wynikiem kształcenia jest wykształcenie, które przygotowuje człowieka do wykonywania w przyszłości wszystkich specjalności zawodowych oraz wyznacza drogę do świata nauki i kultury². Tak rozumiane kształcenie ogólne dotyczy dwóch aspektów: rzeczowego (obiektywnego) oraz osobowościowego (podmiotowego). Pierwszy z nich związany jest z poznawaniem „świata obiektywnego” – obejmującym opanowanie podstaw wiedzy z takich dziedzin jak przyroda, społeczeństwo, technika czy sztuka³ – oraz z nabywaniem

określonych sprawności i umiejętności, które pozwolą uczniom przekształcać rzeczywistość oraz na nią oddziaływać. Aspekt osobowościowy odpowiada zaś za poznawanie siebie, kształtowanie własnych motywacji, pasji, a także wyćwiczenie sprawności, które będą sprzyjać kształtowaniu własnego „ja” oraz rozwijaniu potrzeb samokształceniowych. Umożliwia on także rozwój zdolności poznawczych, takich jak: myślenie, zdolność obserwacji, wyobraźnia, pamięć i uwaga. Oba aspekty powinny ze sobą współgrać. Jedynie integralny związek pomiędzy nimi może doprowadzić do prawidłowego i wszechstronnego rozwoju człowieka⁴.

Jednym z elementarnych składników tak rozumianego kształcenia ogólnego jest poznawanie przez uczniów dorobku kultury, w tym szczególnie kanonu tekstów literackich. Lista lektur szkolnych określana jest przez Ministra Edukacji Narodowej. Odwołując się do Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół oraz do kolejnych załączników do tego aktu⁵, można wyodrębnić teksty kultury, które uczniowie powinni przyswoić, realizując kolejne poziomy edukacji. Lista lektur szkolnych pojawia się w podstawie programowej, zasadniczym akcie prawnym zatwierdzonym przez resort oświaty, stanowiącym bazę do tworzenia programów kształcenia⁶. Lektury szkolne są dobierane odpowiednio do podstawy programowej, adekwatnie do poziomu edukacyjnego, zgodnie z założonymi efektami nauczania oraz ze stopniem rozwoju intelektualno-emocjonalnego uczniów. Nauczyciel ma do wyboru szereg tekstów literackich polskiej i światowej kultury, które może omówić z uczniami w całości bądź wykorzystując tylko niektóre fragmenty.

¹ K. Gawlicz, M. Starnawski, *Obcy polskiego systemu edukacyjnego 20 lat po zmianie systemowej*, [w:] M. Nowak-Dziemianowicz, P. Rudnicki, *Pedagogika zakorzenienie i transgresja*, Wydawnictwo Naukowe Dolnośląskiej Szkoły Wyższej, Wrocław 2011, s. 247.

² W. Okoń, *Wprowadzenie do dydaktyki ogólnej*, Wydawnictwo Akademickie „Żak”, Warszawa 2003, s. 69–74.

³ Tamże, s. 69.

⁴ Tamże.

⁵ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz.U. z 2012 r. poz. 977).

⁶ F. Bereźnicki, *Podstawy kształcenia ogólnego*, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2011, s. 63.

Często zdarza się jednak, że uczniowie nie wypowiadają się dobrze na temat lektur. Dzieje się tak prawdopodobnie dlatego, iż wielu z nich nie rozumie celowości poznawania szkolnego kanonu literatury. W większości przypadków teksty te są dla uczniów niezrozumiałe, trudne w odbiorze i mało interesujące ze względu na skomplikowany język, niejasne treści oraz ukazanie bohaterów literackich na tle wydarzeń historycznych różnych epok, na temat których uczniowie mogą mieć zbyt ubogą wiedzę lub się nimi po prostu nie interesować. Mimo wielu zabiegów nauczycieli, które mają zachęcić uczniów do czytania lektur, podopieczni wybierają streszczenia, które z prawdziwą, wartościową literaturą nie mają nic wspólnego. Skupiają się one tylko na głównych wątkach i bohaterach, nie oddając konwencji całego utworu, zwłaszcza przez to, że nie są pisane językiem epoki i nie zachowują formy charakterystycznej dla danego gatunku literackiego. W związku z tym wiedza pozyskiwana przez ucznia jest ograniczona i fragmentaryczna, co może prowadzić do popełniania przez niego błędów w interpretacji dzieła i niezrozumienia go w kontekście całej epoki.

Facebook jako forma popularyzacji lektur szkolnych

Zastosowanie w edukacji portali społecznościowych może urozmaicić proces nauczania i uczenia się. Współcześni uczniowie to przecież przedstawiciele pokolenia *digital natives* – pokolenia, które charakteryzuje biegłe posługiwanie się mediami i powszechnie dostępnymi technologiami⁷. Uczniowie z większą energią, zaangażowaniem oraz bardziej pozytywnym nastawieniem będą przyswajali nowe informacje i wiedzę z różnych dziedzin nauki, jeśli nauczyciele w procesie kształcenia wykorzystają media – naturalne środowisko młodych ludzi.

Przykład, który zostanie zaprezentowany poniżej, ukazuje zastosowanie stron fanowskich na portalu społecznościowym Facebook do popularyzacji lektur szkolnych. Fanpage lektury może nie tylko wzbudzić ciekawość poznawczą uczniów i wpływać na ich motywację do zaznajamiania się z kanonem lektur

szkolnych, ale także kształtować postawę kreatywności i aktywności podmiotu uczącego się.

Facebook w ciągu kilku lat stał się powszechnie używanym narzędziem komunikacji dwustronnej, które z czasem zaczęło pełnić określone funkcje. Stał się między innymi doskonałym nośnikiem reklamy, ze względu na to, że w ciągu miesiąca z portalu korzysta prawie 1,5 miliarda użytkowników, którzy przy każdym zalogowaniu spędzają na jego stronach średnio 18 minut. Statystyki pokazują również, iż co drugi użytkownik loguje się na portalu codziennie⁸. Korzystanie z portalu społecznościowego w celach marketingowych sprawia zatem, iż produkt nie tylko znajduje się bliżej potencjalnego klienta – odbiorcy, ale trafia do nieograniczonej liczby konsumentów. Za nietypową formę reklamy można uznać pojawiające się na portalu strony fanowskie, które zrzeszają np. pasjonatów restauracji, filmów, sportu, książek. Jak się okazuje, na portalu pojawia się także coraz więcej stron poświęconych lekturom omawianym w polskich szkołach. Na Facebooku znajdują się już fanpage'e, m.in.: *Małego Księcia*⁹, *Ani z Zielonego Wzgórza*¹⁰, *Dzieci z Bullerbyn*¹¹, *Kamieni na szaniec*¹² i *Jeźycjada*¹³.

Czytając po raz pierwszy o fanpage'ach lektur szkolnych, można się zastanawiać nad tym, kto i w jakim celu tworzy takie strony oraz jakie treści można na nich znaleźć. Poniżej przedstawiono analizę strony poświęconej *Kamieniom na szaniec* Aleksandra Kamińskiego – książki, która znajduje się w kanonie lektur szkolnych przewidzianych przez MEN na poziomie szkoły gimnazjalnej¹⁴. Pod uwagę wzięto takie elementy jak: autorzy strony, liczba polubień¹⁵, liczba osób, które „mówią o tej stronie”¹⁶, oraz zawartość merytoryczną postów (ich źródła, związki z lekturą). Wskazano też możliwości zastosowania tej strony w pracy z uczniem.

Kamienie na szaniec Aleksandra Kamińskiego na portalu Facebook

Strona fanowska *Kamieni na szaniec* Aleksandra Kamińskiego powstała na portalu Facebook w październiku 2010 roku. Jej założycielką jest Joanna Machowska – ówczesna gimnazjalistka, a obecnie (rok szkolny 2013/2014) uczennica liceum ogólnokształcącego,

⁷ M. Prensky, *Digital Natives, Digital Immigrants*, „On the Horizon” 2001, Vol. 9, No. 5, s. 1–6, [http://e-mentor.pl/18ff, \[23.05.2014\]](http://e-mentor.pl/18ff, [23.05.2014]).

⁸ Statystyki: Statistic Brain, <http://www.statisticbrain.com/facebook-statistics/>, [14.02.2014].

⁹ Fanpage książki *Mały Książę*, <http://e-mentor.pl/349e>, [14.02.2014].

¹⁰ Fanpage książki *Ania z Zielonego Wzgórza*, <http://e-mentor.pl/2f57>, [14.02.2014].

¹¹ Fanpage książki *Dzieci z Bullerbyn*, <http://e-mentor.pl/ba99>, [14.02.2014].

¹² Fanpage książki *Kamienie na szaniec*, <https://www.facebook.com/kamienienaszaniec>, [14.02.2014].

¹³ Fanpage książki *Jeźycjada*, <http://e-mentor.pl/45ab>, [14.02.2014].

¹⁴ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r., dz.cyt.

¹⁵ Użytkownicy portalu społecznościowego Facebook po kliknięciu „lubię to” akceptują wyświetlanie na swoim profilu informacji i postów zamieszczanych przez określone strony znajdujące się na portalu.

¹⁶ Wskaźnik określający, ile osób „mówi o tym”, oznacza liczbę osób, która wchodzi w interakcję z danym fanpage'em poprzez następujące czynności: polubienie strony, napisanie postu na stronie, napisanie komentarza na stronie, polubienie postu, udostępnienie go, wzięcie udziału w ankiecie, odpowiedzenie na wydarzenie utworzone przez stronę, oznaczenie strony na zdjęciu, wystawienie rekomendacji strony, zameldowanie się w miejscu związanym ze stroną, wspomnienie o stronie w swoim poście. Za: *Analiza wskaźnika „Mówią o tym” na Facebooku*, 2012, <http://nowymarketing.pl/a/651,analiza-wskaznika-mowia-o-tym-na-facebooku1>, [23.05.2014].

Popularyzacja lektur szkolnych na portalach...

w klasie humanistycznej z rozszerzonym programem nauczania języka polskiego i historii.

Z informacji podanych przez autorkę wynika, iż do założenia fanpage'a *Kamieni na szaniec* przyczyniła się jej wizyta w Muzeum Powstania Warszawskiego¹⁷. To bliskie spotkanie z historią było bezpośrednim bodźcem, który skłonił ją do upowszechniania informacji o lekturze i bohaterach tamtych dni. Jak podaje J. Machowska, na początku nie miała koncepcji prowadzenia strony, ale z czasem wszystko się zmieniło. Pomagają jej w tym dwie administratorki: Jowita Tenderowicz, studentka Wydziału Zarządzania i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego, oraz Aleksandra Koszalska, pasjonatka historii, która jest wolontariuszką w Muzeum Powstania Warszawskiego i pracownicą Muzeum Historii Żydów Polskich. W przyszłości planuje rozpocząć studia historyczne.

Statystyki dostępne na fanpage'u *Kamieni na szaniec* wskazują, że strona ma obecnie 20 030 „polubień”, natomiast 3356 osób¹⁸, „mówi o niej”. Najliczniejszą grupę wiekową fanów stanowią uczniowie w wieku 13–17 lat¹⁹. Można więc przypuszczać, że są to uczniowie gimnazjów. Częstotliwość publikowania informacji jest duża – w ostatnim miesiącu (kwiecień 2014) na fanpage'u zamieszczono 142 posty, 745 komentarzy oraz „polubiono” 15 423 elementy strony²⁰.

Celem stworzonej przez J. Machowską strony było zainteresowanie rówieśników książką oraz przekazywanie wiedzy dotyczącej historii Polski (szczególnie związanej z tematyką państwa podziemnego).

Administratorki współpracują również, m.in. z następującymi stronami: II wojna światowa w pigułce²¹, Muzeum AK im. Nila w Krakowie²², Historykon²³, Wrzesień 1939²⁴, GRH Parasol²⁵, grupa Powstanie Warszawskie²⁶, grupa KMPH²⁷. Współpraca polega głównie na wymianie informacji i promowaniu wydarzeń oraz akcji proponowanych przez poszczególne strony. Informacje, które autorki zamieszczają na stronie, pochodzą z książek historycznych oraz danych publikowanych na stronach muzeów związanych z II wojną światową²⁸.

Autorki, aby spełnić stawiane przed sobą cele, publikują na fanpage'u posty i notatki związane bezpośrednio z bohaterami książki A. Kamińskiego, a także informacje przypominające o ważnych rocznicach, związanych nie tylko z wydarzeniami przedstawionymi w *Kamieniach na szaniec*, ale także z Polskim Państwem Podziemnym oraz Żołnierzami Wyklętymi. Na stronie znajdziemy między innymi zdjęcia Alka, Rudego i Zośki, zarówno te z czasów dzieciństwa, jak i młodości (rysunki 1 i 2).

Rysunek 1. Kamienie na szaniec Aleksandra Kamińskiego na Facebooku

Źródło: <https://www.facebook.com/kamienienaszaniec>, [24.04.2014].

Rysunek 2. Hanka i Tadeusz w Zalesiu (zdjęcie pochodzi z książki Barbary Wachowicz *Wierna rzeka harcerstwa – Rudy, Alek, Zośka*)

Źródło: <http://e-mentor.pl/6a8f>, [23.05.2014].

¹⁷ Informacje uzyskane za pomocą wywiadu przeprowadzonego z autorką przy wykorzystaniu korespondencji elektronicznej.

¹⁸ Dane na dzień 24.04.2014.

¹⁹ Źródło: <https://www.facebook.com/kamienienaszaniec/likes>, [14.02.2014].

²⁰ Źródło: https://www.facebook.com/kamienienaszaniec/app_210502902329581, [23.05.2014].

²¹ Więcej: <https://www.facebook.com/liWojnaSwiatowaWPigulce>, [23.05.2014].

²² Więcej: <https://www.facebook.com/MuzeumAK>, [23.05.2014].

²³ Więcej: <https://www.facebook.com/historykon>, [23.05.2014].

²⁴ Więcej: <https://www.facebook.com/wrzesien1939>, [23.05.2014].

²⁵ Więcej: www.facebook.com/grhparasol, [23.05.2014].

²⁶ Więcej: www.facebook.com/groups/powstanie-warszawskie, [23.04.2014].

²⁷ Więcej: <https://www.facebook.com/groups/klubmilosnikowhistoriipolski>, [23.05.2014].

²⁸ Informacje uzyskane za pomocą wywiadu przeprowadzonego z autorką przy wykorzystaniu korespondencji elektronicznej.

Autorki przytaczają również fragmenty prywatnej korespondencji bohaterów znanych z powieści. Publikowane listy, w czasach krótkich wiadomości tekstowych ograniczających się do kilkunastu znaków wzbogaconych emotikonami, wydają się czymś nadzwyczajnym zwłaszcza dla pokolenia *digital natives*. Realne wypowiedzi bohaterów lektury ukazują ówczesną kulturę słowa i są przykładem tego, jak się ona zmieniła z biegiem czasu.

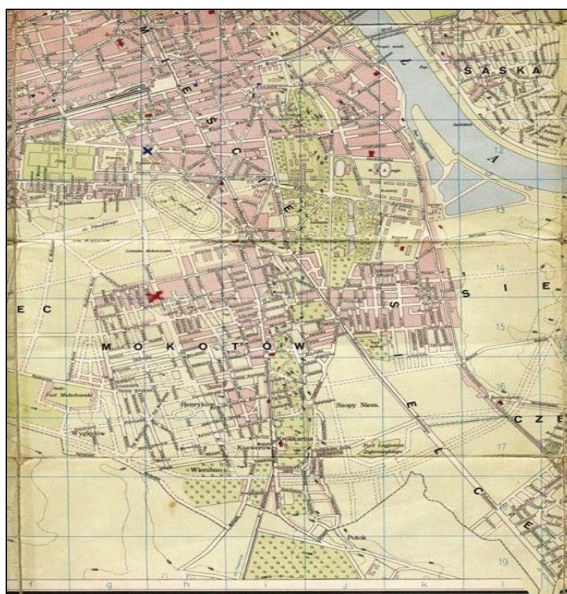
Ciekawą propozycję stanowią również notatki poświęcone miejscom, w których przebywali bohaterowie książki. Administratorzy w postaci publikowanych na stronie zamieszczają fragmenty mapy Warszawy wraz z oznaczeniami ważnych miejsc i wydarzeń bezpośrednio związanych z bohaterami lub zdarzeniami opisanymi w książce Kamińskiego. Mapy opatrzone są także krótkim opisem.

Rysunek 4. List Basi do Alka

Źródło: <http://e-mentor.pl/e361>, [23.05.2014].

Rysunek 5. Tropem Tadeusza Zawadzkiego

Źródło: <http://e-mentor.pl/3038>, [23.05.2014].

Rysunek 3. Kamień na szaniec Aleksandra Kamińskiego na Facebooku

Źródło: <https://www.facebook.com/kamieninaszaniec?fref=ts>, [20.04.2014]

Fani strony są na niej bardzo aktywni, wskazuje na to liczba „polubień” przez użytkowników poszczególnych postów – najczęściej jest ich około 50. Niektóre zamieszczane posty są również przyczynkiem do rozszerzania informacji zamieszczonych na portalu. Stało się tak na przykład w przypadku informacji o akcji sylwestrowej przeprowadzonej przez bohaterów *Kamieni na szaniec*.

Autorki zamieściły post z dokładnym opisem akcji, który został „polubiony” przez 243 osoby i udostępniony aż 211 razy. Pod wpisem pojawiło się także wiele komentarzy, wśród których znalazł się komentarz jednego z fanów strony, który dzięki rzetelnemu opisowi akcji dokładnie zlokalizował miejsce wydarzenia. Na prośbę administratorów strony zrobił zdjęcia owego miejsca i opublikował je w komentarzach dotyczących akcji.

Rysunek 6. Kartka z kalendarza o akcji sylwestrowej

Źródło: <http://e-mentor.pl/954a>, [24.05.2014].

Popularyzacja lektur szkolnych na portalach...

Rysunek 7. Fragment rozmowy, która wywiązała się między fanem strony a administratorkami

Piotr Bogusławski Witam. Mieszkam w Kraśniku. Na podstawie powyższego opisu zlokalizowałem nawet dokładne miejsce "Akcji Sylwestrowej" Przydałaby się w tym miejscu przynajmniej tablica pamiątkowa. Pozdrawiam.
Lubię to! · Odpowiedz · 22 · 31 grudnia 2013 o 16:25

Ukryj 12 odpowiedzi

Kamienie na Szaniec Czy w miarę możliwości możemy prosić o jakieś zdjęcia stamtąd? 😊
Lubię to! · 1 · 31 grudnia 2013 o 16:43

Piotr Bogusławski Dzisiaj, ze względu na porę dnia raczej jest to niemożliwe. Postaram się jutro coś sfocić. Jeżeli to możliwe, mogę zapodać dane z google earth.
Lubię to! · 1 · 31 grudnia 2013 o 16:48

Kamienie na Szaniec proszę się nie spieszyć 😊 a dane z google earth chętnie przyjmujemy. 😊
Lubię to! · 31 grudnia 2013 o 16:59

Piotr Bogusławski 50°56'15.23"N 22°16'20.73"E Chyba tylko tyle mogę podać. Fotki jutro. Mam nadzieję. Wszystkiego dobrego w Nowym Roku.
Lubię to! · 1 · 31 grudnia 2013 o 17:17

Kamienie na Szaniec dziękujemy i wzajemnie! 😊
Lubię to! · 31 grudnia 2013 o 17:18

Julian Borkowski Warto to miejsce upamiętnić tablicą, bo brakuje tam takiej informacji w Kraśniku, pozdrawiam 😊
Lubię to! · 3 · 1 stycznia o 03:17

Piotr Bogusławski "...Rozpoznanie przeprowadzone zawczasu stwierdziło, że najodpowiedniejszym miejscem na wywołanie katastrofy jest wielki łuk zakrętu toru, przebiegający lasem."

Lubię to! · 10 · 5 stycznia o 14:21 · Edytowany

Piotr Bogusławski Po dzisiejszej wyprawie w to miejsce jestem w 90% pewny tego miejsca. Na odcinku ok. 40-50m znalazłem dużą ilość starych podkładów kolejowych, wszystkie rozrzucone po obydwu stronach torów. Nie chcę być kategoriyczny, ale wydaje mi się, że są to pozostałości po katastrofie spowodowanej przez naszych chłopców. Jak myślicie, czy możliwe jest żeby w takim stanie zachowało się drewno po ponad 70 latach? oceńcie sami. Dodam tylko, że przeszedłem ponad 2km koło torów i nigdzie nie spotkałem nawet jednego podkładu w innym miejscu niż wspomniane 40-50m. Niektóre noszą ślady nadpalenia. (tak mi się wydaje) Co o tym sądzicie?

Lubię to! · 10 · 5 stycznia o 14:21 · Edytowany

Źródło: <http://e-mentor.pl/db24>, [24.05.2014].

Przedstawiona aktywność jednego z fanów to tylko przykład zaangażowania facebookowej społeczności *Kamieni na szaniec*. Zapal i zainteresowanie użytkowników doceniają również same administratorki strony, czego wyrazem jest np. zorganizowanie przez nie konkursu, w którym główną nagrodą jest książka opisywająca losy dziewcząt z Powstania Warszawskiego²⁹.

Na profilu pojawiają się również informacje dotyczące zasłużonych osób. Przykładem może być postać Sławomira Pocztarskiego, ps. Bóbr – powstańca war-

szawskiego, któremu społeczność fanów składała na Facebooku urodzinowe życzenia.

Fanpage *Kamieni na szaniec* jako inspiracja do pracy nauczyciela

Jak można zastosować opisywany fanpage w pracy z uczniem? Po pierwsze jest to doskonały sposób na głębsze spojrzenie na pojawiające się w tekście postaci. Dzięki prywatnej korespondencji czy zdjęciom

bohaterów *Kamieni na szaniec* uczeń może dostrzec, iż to, co przeczytał, nie było tylko fikcją literacką, ale odwzorowaniem realnych wydarzeń.

Fanpage może również zainspirować nauczycieli oraz uczniów do odwiedzenia miejsc, w których przebywali bohaterowie. Dzięki publikowanym mapom i opisom łatwiej jest zorganizować wycieczkę do Warszawy i znaleźć ulice, po których chodzili Rudy, Zośka i Alek. Poznanie miejsc, w których rozgrywa się akcja książki, może jeszcze bardziej zbliżyć młodych

Rysunek 8. Kartka z kalendarza na fanpage'u *Kamieni na szaniec*

Kamienie na Szaniec
16 maja

Dzisiaj swoje 84. urodziny obchodzi Pan Sławomir Pocztarski - powstaniec warszawski ze zgrupowania Żywiciel, a także fan naszej strony. 😊

Pan Sławomirowi życzymy wszystkiego najlepszego, dużo zdrowia i uśmiechu. To, że Pan Sławomir jest użytkownikiem facebooka i fanem naszej strony umożliwia Wam bezpośrednio złożenie mu życzeń, które przeczyta osobiście. 😊
... Zobacz więcej — z: Sławomir Pocztarski

Lubię to! · Dodaj komentarz · Udostępnij

126 osób lubi to. Najpopularniejsze komentarze · 11 ponownych udostępnień

Sławomir Pocztarski BÓG ZAPŁAĆ ZA ŻYCZENIA
Lubię to! · Odpowiedz · 10 · 18 maja o 18:30

Anna Marszał Najdroższy Panie Sławomirze, z całego serca życzymy Panu wszelkich dóbr Bożych, utrzymania zdrowia na "zdrowym" poziomie i serdeczności, w dniu tak ważnym jak

Źródło: <http://e-mentor.pl/2fa4>, [23.04.2014].

²⁹ Źródło: <http://e-mentor.pl/269a>, [24.05.2014].

czytelników do tych bohaterów. Uczniowie własne doświadczenia, refleksje, zdjęcia z wycieczki mogą także dzielić z innymi miłośnikami lektury, prowadząc przy tym wiele ciekawych dyskusji.

Wykorzystanie takiej formy dydaktyczno-wychowawczej nie tylko uatrakcyjnia proces kształcenia i wpływa pozytywnie na motywację uczniów do opanowywania nowego materiału nauczania, ale również może przynieść znaczne efekty podczas utrwalania bądź powtarzania wcześniej zdobytej wiedzy – czynności te będą dla ucznia przyjemniejsze, a zarazem skuteczniejsze. Bowiem nie bez przyczyny wycieczkę określa się mianem „lekcji patrzenia, słuchania, myślenia, mówienia”³⁰.

Ponadto uczeń, który doda taką stronę do swoich ulubionych profili, z łatwością będzie mógł poszerzać swoją wiedzę nie tylko o utworze A. Kamińskiego, ale również z zakresu historii Polski. Dzięki postom, które autorzy strony zamieszczają na stronie, uczeń otrzymuje przypomnienia o różnych wydarzeniach związanych z II wojną światową, państwem podziemnym oraz bohaterami tamtych lat.

Co więcej, poszczególne posty, które autorzy publikują na stronie lektury, np. fragmenty korespondencji, mogą stać się przyczynkiem do poznawania przez ucznia dawnej sztuki epistolografii lub interesującym wprowadzeniem do dyskusji na temat zmieniającej się kultury słowa.

Facebook jako narzędzie dydaktyczne

Polonistka z Płocka, Agnieszka Zielińska, w jeszcze większym stopniu wykorzystwała możliwości portalu Facebook. Nie stworzyła z uczniami szkół ponadgimnazjalnych strony fanowskiej, ale w ramach zajęć poleciła założenie profili bohaterów dramatu *Wesele* S. Wyspiańskiego. Autorka swój pomysł uzasadniła własnymi negatywnymi doświadczeniami związanymi z ową lekturą, którą wiele osób określa jako trudną oraz „męczącą”. Pracując z własnymi uczniami, chciała omówić lekturę inaczej, mniej tradycyjnie, w bardziej przystępny sposób. W ramach zajęć, które przeprowadziła w pracowni komputerowej, poleciła uczniom stworzenie fikcyjnych profili bohaterów *Wesela* i uzupełnianie ich informacjami zgodnymi z lekturą, zdjęciami (jeśli nie udało się znaleźć czegoś odpowiedniego, uczniowie korzystali z fotografii z filmowej adaptacji dramatu). Ponadto przez cały tydzień uczniowie prowadzili na Facebooku dyskusje bazujące na cytatach z utworu lub na ich parafrazach. Próbowali posługiwać się językiem utworu, wczuwali się w role bohaterów, których profile prowadzili. Często składali sobie życzenia czy też gratulowali z okazji zaślubin³¹. Jak podaje A. Zielińska, zadanie przyniosło

wiele przyjemności nie tylko uczniom, ale i jej samej. Cieszyła się z pedagogicznego sukcesu, bowiem takie nietypowe omówienie lektury zachęciło uczniów do jej głębszego poznania i zaowocowało wysokimi wynikami na sprawdzianie. Nauczycielka podkreśla, że nigdy nie wystawiła tyłu dobrych ocen³².

Dydaktyczne zastosowania Facebooka opisują także K. Walsh i H. Green³³. Jednym z nich jest właśnie budowanie fikcyjnych profili i fanpage'ów, czego przykładem może być nietradycyjne przeprowadzenie lekcji z języka ojczystego przez A. Zielińską, opisane wyżej.

Kolejny pomysł dotyczy kształtowania umiejętności przeprowadzania sondaży i badania opinii publicznej. Dzięki opcji „Pytania na Facebooku” użytkownik może uzyskiwać od znajomych i innych użytkowników strony rekomendacje i odpowiedzi na przygotowane przez siebie pytania. W odniesieniu do lektur pytania te mogą dotyczyć przykładowo oceny postępowania konkretnego bohatera bądź poszukiwania rozwiązań przedstawionej w tekście sytuacji.

Trzecią propozycją wykorzystania Facebooka do celów dydaktycznych jest możliwość utworzenia specjalnej grupy klasowej, do której będą należeli zarówno uczniowie, jak i nauczyciele. Grupa taka może stać się doskonałym miejscem do szybkiej wymiany informacji i prowadzenia różnych dyskusji. Nauczyciel może udostępniać swoim podopiecznym hiperłącza do wartościowych stron, które mogą uczniów zainteresować i pogłębiać ich wiedzę w określonej dziedzinie. W przypadku lektur mogą to być strony biograficzne autora tekstu, strony zawierające informacje o ekranizacjach lektury czy strony prezentujące ciekawostki związane z omawianym tekstem kultury.

Ostatni pomysł na dydaktyczne zastosowanie Facebooka, który przytaczają K. Walsh i H. Green, związany jest z kształtowaniem umiejętności rozróżniania prawdziwych informacji od treści nierzetelnych, stanowiących szum informacyjny. Ponieważ portal często staje się pierwszym kanałem informowania o jakimś wydarzeniu czy nowince, nauczyciel może polecić uczniom sprawdzenie rzetelności informacji z innymi dostępnymi źródłami. Zdaniem pomysłodawczyń takie zabiegi mają kształtować krytyczne myślenie. W przypadku lektur szkolnych nauczyciel może przysyłać uczniom linki do różnych opracowań omawianego tekstu, a zadaniem uczniów może być weryfikacja podanych w tych źródłach informacji.

Podane przykłady prezentują tylko niewielką część możliwości wykorzystania Facebooka w sposób efektywny i efektowny w realizacji procesu kształcenia na poszczególnych szczeblach edukacji. Wszystko zależy od kreatywności nauczyciela i jego rozeznania w zakresie funkcjonowania tego portalu.

³⁰ E. Goźlińska, *Jak przygotować wycieczkę szkolną?*, WSiP, Warszawa 2009, s. 8.

³¹ A. Zielińska, „Wesele” na fejsie, 2014, <http://www.edunews.pl/nowoczesna-edukacja/ict-w-edukacji/2527-wesele-na-fejsie>, [14.02.2014].

³² Tamże.

³³ K. Walsh, H. Green, *5 ways to use Facebook in your lesson plans and teaching*, <http://www.emergingedtech.com/2012/08/5-fun-ways-to-use-facebook-in-your-lesson-plans-and-teaching>, [24.05.2014].

Podsumowanie

Zapoznanie uczniów z kanonem lektur szkolnych może być dla nich ciekawą przygodą. Nauczyciele nie muszą ograniczać się do standardowych, czasem archaicznych metod analizy utworów. Wykorzystanie fanpage'a lektur szkolnych w pracy z uczniami może przynieść wiele korzyści. Po pierwsze, może on stać się nową pomocą dydaktyczną, która wzbudzi duże zainteresowanie u ucznia. Po drugie, jeśli uczniowie nie zapoznali się jeszcze z danym tekstem kultury, „myszkowanie” na stronie fanowskiej może zmotywować ich do czytania. Kolejną zaletą zastosowania portali społecznościowych przy realizacji procesu kształcenia jest możliwość prowadzenia dyskusji w obrębie danego problemu, który pojawia się w utworze (dyskusja może zostać przeniesiona poza mury szkoły i odbywać się w formie elektronicznej). Śledzenie czy prowadzenie fanpage'ów i profili tematycznych może również poszerzać horyzonty uczniów w innych dziedzinach nauki, kultury czy sztuki.

Bibliografia

- F. Bereźnicki, *Podstawy kształcenia ogólnego*, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2011.
- F. Bereźnicki, *Podstawy dydaktyki*, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2011.
- K. Gawlicz, M. Starnawski, *Obcy polskiego systemu edukacyjnego 20 lat po zmianie systemowej*, [w:] M. Nowak-Dziemianowicz, P. Rudnicki, *Pedagogika. Zakorzenie i transgresja*, Wydawnictwo Naukowe Dolnośląskiej Szkoły Wyższej, Wrocław 2011.
- E. Goźlińska, *Jak przygotować wycieczkę szkolną?*, WSiP, Warszawa 2009.
- H. Gutowska (red.), *Środowisko społeczno-przyrodnicze w klasach 1–3*, WSiP, Warszawa 1982.
- W. Okoń, *Wprowadzenie do dydaktyki ogólnej*, Wydawnictwo Akademickie „Żak”, Warszawa 2003.
- M. Prensky, *Digital Natives, Digital Immigrants*, „On the Horizon” 2001, Vol. 9, No. 5, s. 1–6, <http://e-mentor.pl/18ff>.
- K. Walsh, H. Green, *5 ways to use Facebook in your lesson plans and teaching*, <http://www.emergingedtech.com/2012/08/5-fun-ways-to-use-facebook-in-your-lesson-plans-and-teaching>.
- A. Zielińska, *Wesele na „Fejsie”*, 2014, <http://www.edunews.pl/nowoczesna-edukacja/ict-w-edukacji/2527-wesele-na-fejsie>.

The popularization of obligatory books with the use of social media portal – the example of *Kamienie na szaniec* on Facebook

There has always been a lot of controversy over the list of obligatory school books. It may cause many ambivalent and negative emotions, especially among students. Today some of the new applications can change this situation. The social media like Facebook can help because of books' fanpages, which are created on social media sites. The article presents how teachers can use books fanpages and social media on Polish lessons. The authors referred to the fanpage of „Kamienie na szaniec” written by Aleksander Kamiński and methods, which were used by one of the Polish teachers during lessons about „Wesele” written by Stanisław Wyspiański.

Anna Michniuk jest doktorantką przy Zakładzie Technologii Kształcenia Wydziału Studiów Edukacyjnych na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Jej zainteresowania badawcze dotyczą tematyki kompetencji medialnych oraz nowych mediów wraz z potencjalnymi możliwościami zastosowania ich w edukacji.

Sylwia Polcyn jest doktorantką w Zakładzie Dydaktyki Ogólnej Wydziału Studiów Edukacyjnych na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Jej zainteresowania badawcze związane są z wykorzystaniem nowych technologii w procesie kształcenia, w tym również zastosowania edukacyjnych gier komputerowych w procesie nauczania-uczenia się uczniów.

POLECAMY

Lilianna Kupaj, Wiesława Krysa
Kompetencje coachingowe nauczycieli. Jak rozwijać potencjał ucznia w szkole
Wolters Kluwer, Warszawa 2014

Prezentujemy publikację wydaną w serii *Inspiracje edukacyjne*, poruszającą ciekawy problem kompetencji coachingowych nauczycieli. W książce omawiane są takie zagadnienia jak: zawieranie kontraktu z klasą i poszczególnymi uczniami, relacje z grupą i uczniami, wspieranie uczniów w osiąganiu celów, komunikacja coachingowa, style myślenia uczniów, informacja zwrotna oraz zarządzanie emocjami i rozwijanie potencjału ucznia. Publikacja adresowana jest do nauczycieli, pedagogów, psychologów, coachów i trenerów, ale także studentów pedagogiki, psychologii i coachingu.

Publikację można nabyć w księgarni internetowej wydawnictwa:
<http://www.profinfo.pl>